

Türkan Şoray

Türkan Şoray ile Söyleşi
2 Aralık Perşembe 18⁰⁰

Moderatör: Yeşim Tabak

Türk Sineması'ndan, Yeşilçam'dan veya oynadığı filmlerden her bahsettiğinde, gözleri parlar Türkan Şoray'ın. Sinema onun için öylesine büyük bir tutkudur, öylesine büyük bir aşktır ki ne zaman sinemayı ve oyunculuğu çok sevdiğinden, Türk Sineması'na ne kadar çok değer verdiğinden bahsetse; ne zaman en durağan ve verimsiz dönemlerinde bile sinemadan hiç vazgeçmediğini anlatsa tatlı bir tebessüm belirir yüzünde, gözleri buğulanır hemen. Ve sonrasında yeniden teşekkür eder yıllarca onu destekleyen, baş tacı yapan seyircisine. Yarım asırlık sinema geçmişine sığdırdığı iki yüze yakın film ile herkesin gönlünde taht kurmuş, beyazperdeden ulaştığı pek çok insanın hayatında izler bırakıp, anılarında yer almış ve de seyircisi tarafından "Türk Sinemasının Sultanı" olarak anılmıştır Türkan Şoray.

Türk Sineması'nın unutulmaz pek çok karakteri onunla can bulmuştur. Canlandırdığı her karakteri kıyafetinden, saçlarına; tavırlarından, duruşuna adeta ince ince işlemiştir Türkan Şoray. "Sevgi neydi? Sevgi iyilikti, dostluktu, sevgi emektir" diyen Asya, "Kocacığım, kocacığım" diyerek gözlerini kırıştıran Yedi Kocalı Hürmüz, "Sevdik be anam babam" diye dertlenen Çengi Naciye, pazarda şarkılar söyleyen Balıkçı Güzeli Azize, imkansız aşkını "Sevgi de yetmiyormuş, çok eskiden rastlaşacaktık" diyerek anlatan Sabiha, Dila Hanım, Fosforlu Cevriye, Hazal, Sultan, Esme... Sanki her birini canlandıran oyuncu başkasıdır. İnandırır Türkan Şoray bizi herbirinin var olduğuna, bizden olduğuna. Yaşar adeta büründüğü her bir karakteri. Birbirinden bu kadar farklı ve de oldukça zor rolleri büyük bir hevesle ve emekle canlandırır. Üstelik pek çok Yeşilçam sanatkarının anılarından bildiğimiz gibi, bir sinema emekçisinin aynı anda birkaç filmde birden çalıştığını göz önüne alırsak, Türkan Şoray'ın her bir filminde, her karakterini bu kadar detaylandırabilmesinin ve incelikle işleyebilmesinin ne kadar büyük bir zorluk olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor. İşte bu zorlu sanatın her defasında hakkını vermesi, insanı kendisine hayran bıraktıran en nihayetinde.

Canlandırdığı karakterlerden ve oyunculuğundan sıkça hayranlıkla bahsedilse de Türkan Şoray'ın diğer yetenekleri kimi zaman hatırlanmıyor. Türkan Şoray "Türk Sineması'nın Sultanı" ünvanını sadece oyunculuğuyla almamıştır. Mesela *Buruk Acı* (1969) filmiyle hafızalara kazınan, filmle aynı adı taşıyan şarkının söz yazarı Türkan Şoray'dır. O, aynı zamanda bir yönetmen ve senaristtir de. *Yılanı Öldürseler* (1981), *Bodrum Hakimi* (1976), *Azap* (1973) ve *Dönüş* (1972) de Türkan Sultan sadece kamera karşısında değildir, aynı zamanda yönetmen koltuğundadır. *Dönüş*, *Azap* ve *Yılanı Öldürseler* filmlerinde, dönemin toplumsal gerçekçi etkilerinin yansımalarını hem hikayede hem de anlatım tarzında görmek mümkün. Üçünü de çok etkilenerken izlediğimi hatırlıyorum. Şoray'ın bu filmlerde işlediği kadın karakterler, Yeşilçam'ın melodramlarındaki yanlış anlaşılma kurbanı, kırık kalpli karakterlerden giderek farklılaşıyordu. Bu üç kadından (ve Hazal, Sultan Gelin gibi daha pek çok karakterden) yalnızca hüzünlenmekle, duygusallaştırmakla kurtulunamaz; bu karakterler içimizi acıtır, burkar, film boyunca bizi sarsar ve dağıtır. Bu etkide Türkan Şoray'ın oyunculuğu kadar işlenen hikayenin ve Şoray'ın yönetmenliğinin de payı vardır. Kadın ve erkeğe toplum tarafından dayatılan yaşam biçimleri, yargı ve ceza mekanizmaları, bu karakterlerle yaşadıkları alan arasında büyük bir çatışma kurar. Böyle çatışmaların anlatıldığı öykülerde karakterler ister istemez "tip" haline gelirler. Türkan Şoray hem oyuncusu hem yönetmeni olduğu bu filmlerde, canlandırdığı karakterlerin tipe dönüşmesini engelliyor. Esme, Elif ve Gülcan, üçü de toplumsal gerçekçi filmlerin yoğun, sıkıştırılmış, temsili karakterlerinden değiller. Bu üç karakterin her birinin iç çatışmaları ustalıklı düğümlenmiş ve benzer temalı filmlerdeki karakterlerden ayrılmışlardır.

Bodrum Hakimi, Türkan Şoray'ın 70'li yıllarda Kadir İnanır'la beraber oynadığı filmlerden biridir. Bu on yıl boyunca birlikte beş filmde rol almışlardır. 1970 yılında *Sevemedim Kara Gözlüm*, 1976'da *Devlerin Aşkı* ve *Bodrum*

Hakimi, 1977 yılında da *Dila Hanım* ve *Selvi Boylum*, *Al Yazmalım* filmlerinde Kadir İnanır ve Türkan Şoray'ı beraber izleriz. *Sevemedim Kara Gözlüm* dışındaki diğer bu dört film, Cahit Berkay'ın imzasını taşıyan müzikleriyle de çok büyük ilgi toplamıştı. Ancak yalnızca Türkan Şoray'ın yönetmenliğini yaptığı *Bodrum Hakimi*'nde "kavuşabilmişlerdir" ve film "mutlu son"la bitmiştir.

Selvi Boylum, *Al Yazmalım*'ın restorasyonu ve yeniden gösterimi vesilesiyle yeniden bir araya geldiklerinde ve Türkan Sultan, elinde Asya'nın yazmasıyla geldiğini söylediğinde, hem filmin hem de Şoray'ın hayranları oldukça duygulanmıştı. Filmden bir aksesuarın bile yıllar sonra izleyicisine yoğun duygular yaşatabilmesinde Türkan Şoray'ın elbette büyük bir payı var.

Filmin, geçtiğimiz İstanbul Film Festivali'nde, yapılan galasında ben de bir kez daha hayran olmuştum Türkan Şoray'a. Salona girer girmez tezahüratlarla karşılaşılmasına ve seyircinin kendisini konuşturmamacasına devam ettiği alkış seline şahit olurken, bir yandan da bu kadar çok ve bu kadar içten sevilen bir star olmayı nasıl başardığını düşünmüştüm Türkan Şoray'ın. Bence herkesin özdeşleştiği bir âni, hafızasına yerleşen tatlı anıları vardır Türkan Şorayla. O an babamın televizyonda ne zaman bir filmine rastlasak "Hiçbir filmi kaçırmadım Türkan Sultan'ın, hepsini izledim" diyip övünmesi gelmişti aklıma, bir de annemin çok eski bir hatıra defterinin arasından çıkan Türkan Şoray kartpostalı. Ayrıca hıçkırarak ağladığımı hatırladığım ilk film *Azap'tı* , finali her aklıma geldiğinde boğazımı düğümleyen film *Dönüş'tü* . Türk sinemasındaki en sevdiğim film karakterlerinden Derya Altınay'ı *Hayallerim Aşkım* ve *Sen'de* (1987) o canlandırmıştı. En sevdiğim dizilerden *İkinci Bahar*'ın Hanım'ı, *Tatlı Hayat*'ın Sevinç'i de oydu. Türkan Şoray benim için yaşayan bir efsaneydi ve çok büyük bir paydada topluyordu bizleri. "Canım seyircilerim, sinema benim en büyük aşkım..." diye başlayan cümlelerinde sinemaya aşıklar olarak buluşuyorduk her seferinde.

Mehmet Taner Demir

